

Türkiye'nin Suriye'deki SİHA Operasyonları

Ömer Özkızcık
29.12.2023

Giriş

Türkiye'nin terörle mücadelesi bağlamında ve dış politikasında kentine artan bir seyirde kullanım alanı bulan SİHA'lar, Suriye sahasında da önemli bir role sahiptir. Türkiye'nin Suriye'deki SİHA kullanımı Bahar Kalkanı Harekâtı ile uluslararası kamuoyunda büyük bir yankı uyandırmıştır. Ancak Ağustos 2021'den bu yana Türkiye, SİHA'ları Suriye'de PKK/YPG'ye karşı doğrudan kullanmaya başlamış ve genellikle örgüt liderlerini hedef almıştır. Türkiye'nin SİHA'ları örgüt liderlerine yönelik suikastlar için kullanması yeni bir inovasyon olup öncelikle Türkiye – Irak hattında uygulamaya sokulmuştur. Daha sonra Suriye'de de uygulanan bu strateji, Türkiye için yeni imkânlar doğurmuştur.

Bu raporda Türkiye'nin SİHA operasyonlarına dair açık kaynaklardan elde edilen veriler⁽¹⁾ ortaya konacak ve bu veriler analiz edilecektir. SİHA operasyonlarının yoğunluğu, hedef bölgeleri ve hedef alınanların profilleri incelenecektir. Buna ilaveten SİHA operasyonlarının Suriye'deki taktiksel başarısı ve stratejik durumu ele alınacaktır.

SİHA Operasyonları

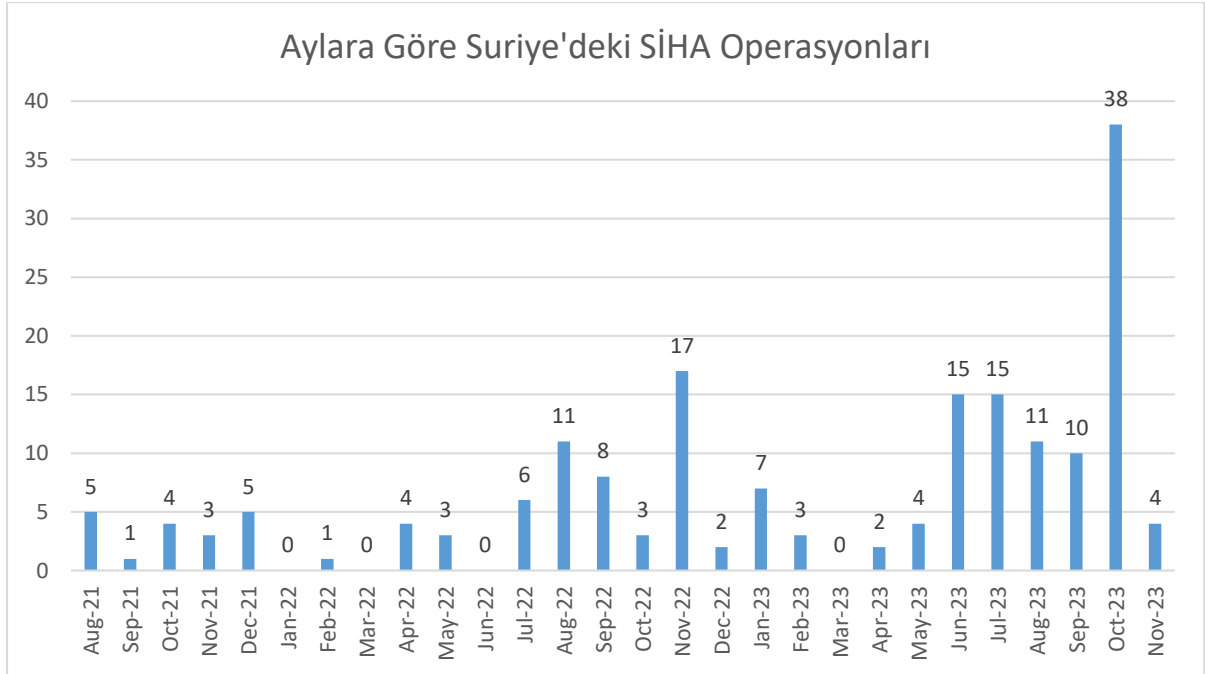
Suriye sahasında insansız hava araçları çok ciddi bir kullanım alanına sahiptir. Özellikle dronların kullanımı ve onlarla yapılan saldırılarla Suriye'deki tüm aktörler, asimetrik savaşın bütün şartlarını değiştirmiştir. Benzer bir şekilde Türkiye tarafından Suriye'de kullanılan SİHA'lar, sadece Bahar Kalkanı Harekâtı ile Suriye'nin kaderini ve savaşın doğasını değiştirmemiş, aynı zamanda SİHA'ların suikastlar için kullanımı açısından da önemli bir yenilik olmuştur. Her ne kadar Türkiye, Irak hattında daha uzun bir geçmişe dayanan SİHA kullanımına sahip olsa da Irak'taki örgütün lider kadrosunun hedef alınması stratejisi daha sonra Suriye'ye uyarlanmıştır. Raporun ele aldığı Ağustos 2021 ile Kasım 2023 tarihleri arasında Türkiye tarafından Suriye'de toplam 182 SİHA operasyonu düzenlenmiştir. Bu operasyonların 178'i PKK/YPG'yi hedef alırken, dört SİHA operasyonu YPG ile beraber hareket eden MLKP'yi hedef almıştır. Bu raporda, MLKP'nin YPG ile ortak hareket etmesinden ötürü iki örgüt arasında ayırım yapmaksızın bir analiz yapılacaktır. MLKP ile ilgili detaylı bir yaklaşım başka bir çalışmanın konusu olarak ele alınabilir.

⁽¹⁾ Türkiye's Enemy Killed in Action (EKIA) Dataset verileri: İçişleri Bakanlığı ve TSK açıklamaları ile ana akım medyada yer alan terörle mücadele operasyonlarında ölü olarak ele geçirilen teröristlerin kimlik bilgileri ve operasyon detayları 14 farklı parametreye göre sınıflandırılmıştır. Sibel Düz tarafından koordine edilen çalışma açık verilere dayanmakta olup, "Türkiye's Disposition Matrix" adlı proje kapsamında geliştirilmeye devam edilmektedir. Veri toplama sürecinde Elif Cerrahoplu ve Mehmet Salah Devrim katkıda bulunmuştur.

Operasyonlar

Suriye hattı boyunca Türkiye tarafından Ağustos 2021’den bu yana toplamda 182 SİHA operasyonu gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen operasyonlar sonucunda 200’e yakın terör örgütü üyesi etkisiz hale getirilmiştir. Çoğunlukla Millî İstihbarat Teşkilatı tarafından düzenlenen SİHA operasyonlarıyla örgütün orta ve üst düzey yöneticileri hedef alınmaktadır. Örgütün Suriye’deki komuta kademesinde bulunan yöneticilere yönelik düzenlenen SİHA operasyonları, Ağustos 2021’de başlamıştır ve Türkiye’nin Suriye politikası bağlamında bir dönüm noktası teşkil etmektedir. Nitekim Suriye’de o tarihe kadar terör örgütlerine karşı Fırat Kalkanı Harekâtı, Zeytin Dalı Harekâtı ve Barış Pınarı Harekâtı düzenlenmiş olsa da Türkiye’nin bu operasyonlar dönemi dışında hava harekâtları ve SİHA operasyonları bulunmamaktadır.

Millî İstihbarat Teşkilatının düzenlediği SİHA operasyonlarının yoğunluğuna bakıldığında öne çıkan temel olgu, artış gösteren bir düzenlilikte olmasıdır. Birinci yılda aylık ortalama 2,42 SİHA operasyonu düzenlenirken, daha sonraki sene bu oran aylık 7,25’e yükselmiştir. Ağustos 2023’den bu yana ise aylık ortalama 15,75 seviyesinde seyretmiştir. Ancak bu yoğunluğun temel sebebi 1 Ekim 2023 tarihinde Ankara’da düzenlenen terör saldırısının akabinde icra edilen hava harekâtıdır⁽²⁾ Nitekim Ekim 2023’te aylık 38 SİHA operasyonu ile bir rekor kırılmıştır. Eğer Ekim ayı göz ardı edilirse, Ağustos 2023’ten bu yana aylık 8,3 saldırı yoğunluğu görülmüştür ve aylık ortalamadaki bu artış devam etmiştir.

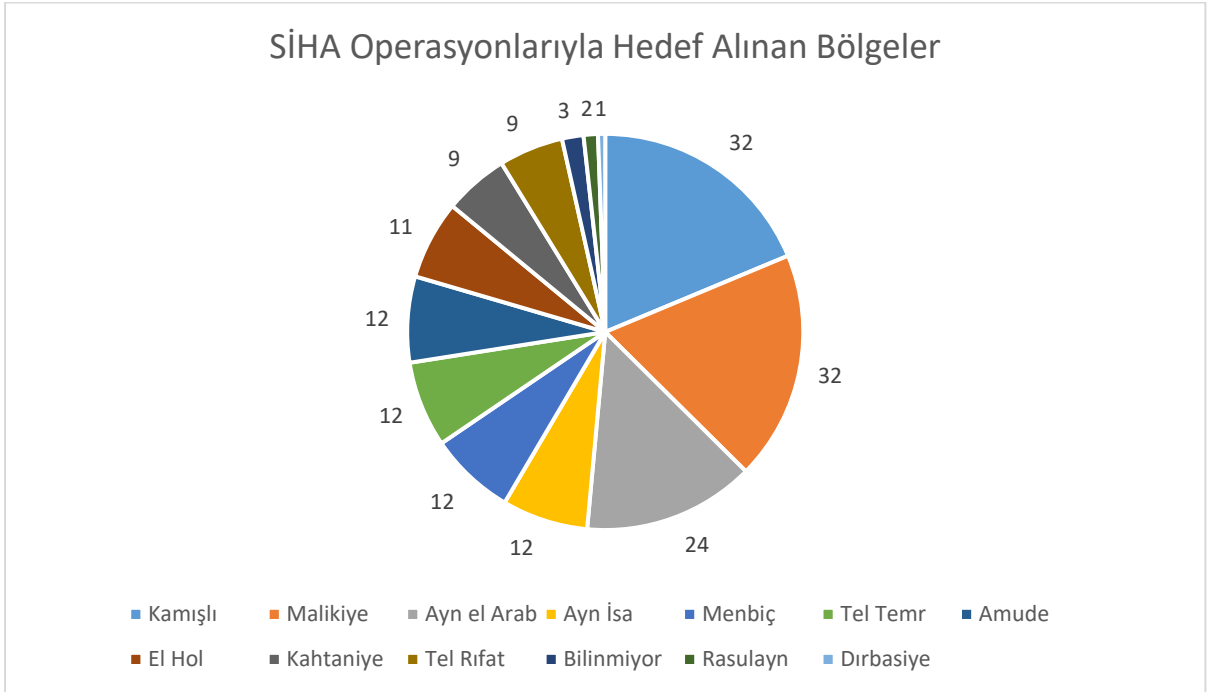

Aylara Göre Suriye'deki SİHA Operasyonları

⁽²⁾ TRT Haber, “Ankara’da bombalı saldırı girişimi”, 1 Ekim 2023, <https://bit.ly/3vdHSek> (Erişim tarihi: 25 Aralık 2023)

Hedef alınan bölgelere bakıldığında ise Türkiye tarafından düzenlenen SİHA operasyonlarının hem Rus hem de Amerikan askerlerinin bulunduğu bölgelerdeki örgüt hedeflerine düzenlendiği görülmektedir. Türkiye'nin SİHA operasyonlarından bahsederken göz ardı edilemeyecek önemli detaylardan birisi de budur. Türkiye, hem Rus hem de Amerikan etki alanında SİHA operasyonlarını icra etmektedir. Nitekim SİHA operasyonlarının %52'si Amerikan etki alanında olan bölgede icra edilirken operasyonların %46'sı ise Rus etki alanında olan bölgelerde yürütülmüştür. 3 SİHA operasyonunun tam konumu ise bilinmemektedir.

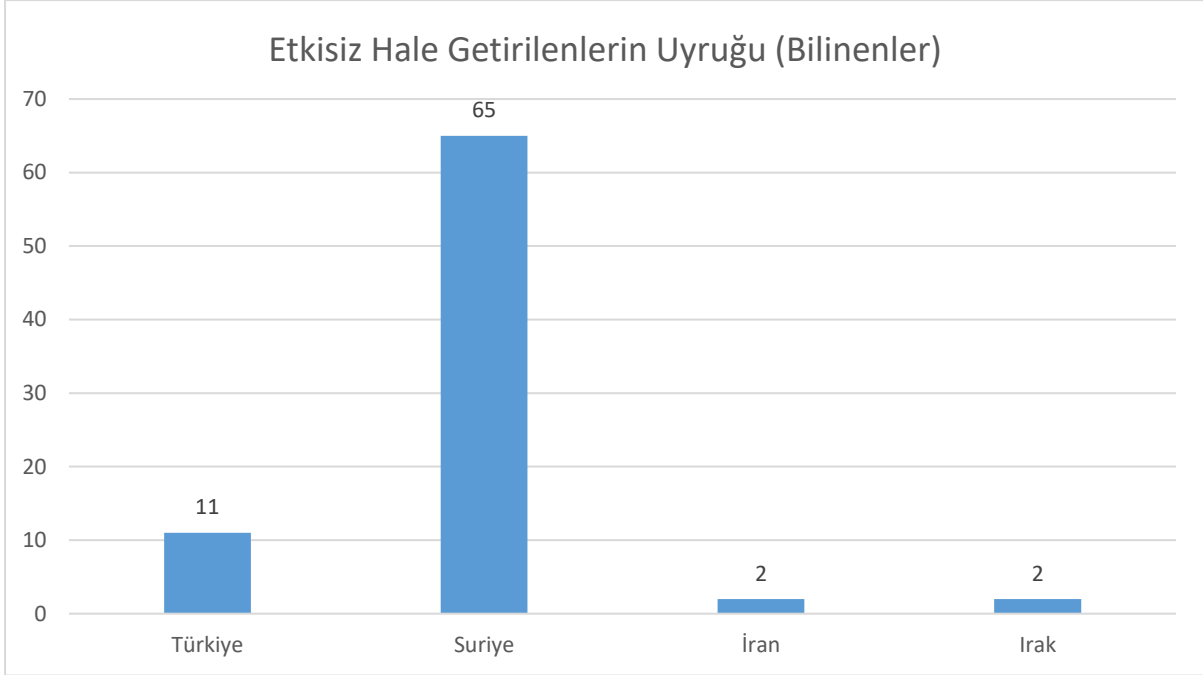
Gerçekleştirilen SİHA operasyonları, bölgeler bazında incelendiğinde 32 SİHA operasyonu ile Kamışlı ve Malikiye birinci sırada gelmektedir. 24 SİHA operasyonu ile Ayn el Arab ikinci sırada yer almaktadır. Üçüncü sırada ise 12 SİHA operasyonu ile Amude, Ayn İsa, Menbiç ve Tel Temr bölgeleri bulunmaktadır.

SİHA Operasyonlarıyla Hedef Alınan Bölgeler

Hedef Profilleri

Türkiye'nin SİHA operasyonlarında hedef alınanların profillerine bakıldığında en önemli dikkat çeken unsur hedeflerin uyruğu olmaktadır. Toplamda etkisiz hale getirilenlerin sayısı 179'dur. Etkisiz hale getirilen 179 kişiden sadece 80'inin uyruğu hakkında açık kaynaklardan bilgi edinilebilmektedir. Sadece uyruğu bilinen 80 kişi ele alındığında (genellikle örgüt veya örgüte yakın açık kaynaklara yansıyan bu bilgiler) etkisiz hale getirilenlerin %81'inin Suriye uyruklu olduğu anlaşılmaktadır. Etkisiz hale getirilenlerin %19'u ise Türkiye, Irak ve İran uyruklu olduğu görülmektedir.

Etkisiz Hale Getirilenlerin Uyuğu (Bilinenler)

Ancak bu verilerden hareketle hedef alınanların profili hakkında yorum yapmak son derece yanıltıcı olacaktır. Nitekim Türkiye uyrukluların açık kaynaklara yansması Türk medya kuruluşlarına, ilgili makamlarca verilen bilgi sonucundadır. Türk makamları, Suriye’de düzenlediği her SİHA operasyonu ve bu operasyonların hedefi hakkında kamuoyu ile bilgi paylaşmadığından açık kaynak bilgileri YPG tarafından domine edilmektedir. Nitekim açık kaynaklarda olan iki İnan ve iki Irak uyruklu kişi de örgüt tarafından değil, yerel kaynakların aktardığı bilgiler sonucunda tespit edilmiştir.

Örgüt ise kamuoyuyla paylaştığı bilgilerde Suriye uyruklu olan teröristlerle ilgili açık bilgi verirken; Türkiye, İnan ve Irak uyruklu olanlara dair genellikle bilgi vermemektedir. İzlenen bu iletişim stratejisi altında, örgütün hala YPG ile PKK arasındaki ilişkiyi inkâr etme ve yalanlama politikası olduğu değerlendirilmektedir. Örgüt, hedef alınan yabancı uyruklu kişilerin uyruğunu ve kimliğini paylaşmayarak örgütün Suriyeli kimliğini ve bu yöndeki uluslararası algısını korumaya çalışmaktadır. Bilindiği üzere YPG, uluslararası alanda ‘Suriyeli Kürtler’ olarak anılmaktadır.

Uyuğu belli olmayan 100 kişinin uyruğu hakkında tahminde bulunmak mümkün değildir. Ancak en azından önemli bir kısmının Suriyeli olmadığı varsayılabilir. Bu durum ise örgütün özellikle SİHA operasyonları için hedef oluşturabilecek profildeki birçok orta ve üst düzey kademesinin Suriyeli değil; Türk, İnanlı veya Iraklı olduğunu göstermektedir. Bilindiği üzere, örgütün resmi liderliği Suriye uyruklu kişilerin elinde olmasına ve örgütün 2012 yılından beri

Suriye’de kontrol alanı bulunmasına rağmen, YPG içerisindeki Suriyeli olmayan Kandil kadroların ağırlığın sürdüğü görülmektedir⁽³⁾.

Diğer taraftan bakılacak olursa, farklı uzmanların dile getirdiği bazı endişeler hakkında verilere de ışık tutulmaktadır. Nitekim terörle mücadele konularına bakan bazı uzmanların da dile getirdiği üzere, eğer Türkiye Suriye’deki SİHA operasyonları ile Suriye uyruklu olmayanları önceliyor olsaydı, dolaylı yoldan ABD’nin YPG’yi PKK’dan ayrıştırma stratejisine hizmet edebileceği tehlikesi bulunabilirdi. Ancak verilerin gösterdiği üzere Suriye uyruklu örgüt üyelerin SİHA operasyonları tarafından hedef alınmaktadır.

Taktiksel Değerlendirme ve Stratejik Durum

Türkiye tarafından Suriye’de düzenlenen SİHA operasyonları, operasyonel açıdan bir değişimin başlangıcıdır. Türkiye’nin terörle mücadelesinin Suriye hattında SİHA operasyonları, terörle mücadelede kullanılan araçların bel kemiğini oluşturmaktadır. Nitekim 2019 yılında düzenlenen Barış Pınarı Harekâtından bu yana, Türkiye’nin YPG’ye karşı en önemli askerî hamleleri yukarıda ele alınan SİHA operasyonları olmuştur. Dört senelik süreç içerisinde Suriye hattında YPG’ye karşı SİHA operasyonları öne çıkmaktadır.

Taktiksel Değerlendirme

Türkiye’nin Suriye’deki SİHA operasyonları örgütün Suriye’deki faaliyetleri bağlamında büyük bir etkiye sahiptir. Nitekim YPG’nin hem Rusya hem de ABD’den yardım talep etmesi ve iki devletten de Türkiye’nin SİHA operasyonlarını engellemeleri için açık çağrıda bulunması bunun en önemli göstergesidir⁽⁴⁾. SİHA operasyonlarından önce örgütün Suriye’deki varlığı, askerî manada Türkiye kaynaklı iki tehdit ile karşı karşıyaydı. Birinci tehdit; Türk topçu birliklerinin ateş destek vasıtalarıyla YPG’ye karşı düzenlediği bombardımanlardır. Bu bombardımanlar düzenli olarak örgütü hedef alırken coğrafi derinlik ve askerî tahribat açısından sınırlı bir etkiye sahiptir. İkinci tehdit ise; Türkiye’nin Suriye Millî Ordusu ile beraber düzenlediği sınır ötesi kara harekâtlarıydı. Zamansal ve coğrafi olarak sınırlı olan bu harekâtlar örgüt üzerinde çok büyük yıpratıcı etkiye sahip olsalar da harekâtların durmasıyla beraber örgüt, elinde geriye kalan bölgelerde güvenli bir yaşamı sürdürmekteydi.

SİHA operasyonları, örgütün belirli bir derinliğin ardında olan fiilî güvenli bölgesini sekteye uğratmıştır. Örgütün Suriye’de rahat hareket etmesini engellemektedir ve örgüt üzerinde düzenli bir baskı oluşturmaktadır. Bu çerçevede en anlamlı açıklamayı PKK’nın sözde eş başkanı Duran Kalkan yaptı; “Erdoğan MİT’i seferber etmiş bizi öldürmek için. Liste liste adımızı açıklamışlar, her gün öldürüyorlar, kimseden ses çıkmıyor. Medya savunma alanlarında, Bakur’da tünellerde her yerde saldırı altındayız. Kandil’de, Şengal’de, Rojova’da öldürülüyoruz. Her gün de öldürüyor. Kimseden çıt çıkmıyor. Listeler oluşturmuşlar.

⁽³⁾ Necdet Özçelik, “PKK-PYD Çekişmesinde Konjonktürel Pragmatizm: KCK ve Neo-KCK Tartışması”, Ümrân Stratejik Araştırmalar Merkezi, 7 Mayıs 2023, <https://bit.ly/3TZIsYP> (Erişim tarihi: 26 Aralık 2023)

⁽⁴⁾ BIANET, “Syrian Democratic Council calls for international action against Turkey’s strikes”, 10 Ekim 2023, <https://bit.ly/48bpCRI> (Erişim tarihi: 25 Aralık 2023)

Yönetimimize dair. Kırmızı liste, sarı liste, yeşil liste, gri liste yani her listeye otuz-kırk isim koymuşlar. Resim koymuşlar. Bunlar böyle arananlar listesi değil. Alenen öldürülecekler listesi⁽⁵⁾ Yapılan bu açıklama örgütün Suriye’deki güvenli bölgesini kaybettiği ve tüm bölgelerde SİHA operasyonlarına maruz kaldığını göstermektedir. Özellikle Suriye’deki topografyanın, Irak’ın aksine düz olması SİHA operasyonlarını daha da etkili kılmaktadır ve örgüte coğrafi bir dezavantaj doğurmaktadır. İlaveten, bu açıklamanın da işaret ettiği üzere, Millî İstihbarat Teşkilatının Suriye hattındaki istihbarî kabiliyetleri belirgindir. Nitekim hedef alınanların listelenmesi ve listelendikten sonra bulunması ve SİHA operasyonları ile hedef alınması çok ciddi bir saha istihbaratının sonucudur.

SİHA operasyonları güvenli alanı engellemekle beraber, Türkiye’ye örgütün olası saldırılarına karşılık olarak ‘cezalandırma’ operasyonlarına imkân sağlamaktadır. Bu bağlamda Ekim 2023’te düzenlenen SİHA operasyonları bunun için önemli bir göstergedir⁽⁶⁾.

Son olarak, SİHA operasyonlarının belki de en önemli operasyonel bağlamı ‘dekapitasyon’dur. Örgütün lider kadrosunun etkili bir strateji dâhilinde etkisiz hale getirilmesi sürecini tarif eden bu kavram, Can Acun’un da belirttiği üzere örgütün hiyerarşik yapılanmasını, komuta kademesini ve emir – komuta zincirini bozmaktadır.

Acun’un belirttiği üzere: "SİHA’ların çok etkili bir şekilde kullanıldığı bu operasyonlar, sahadaki ajanlar tarafından yönetiliyor. Türkiye bir yandan konvansiyonel bir şekilde askerî hareketler yaparken, diğer yandan her anlamda imkan ve kabiliyetleri geliştirilmiş ve yeni bir stratejik misyon kazanmış olan MİT ile birlikte birçok ülkede eş zamanlı operasyonlarla, ulusal güvenliğini tehdit eden unsurları elimine ediyor. Dünyada sadece birkaç ülkenin istihbarat teşkilatının ulaşabildiği bir kapasiteye erişmiş olan MİT, küresel bağlamda yükselen bir teşkilat olarak öne çıkarken, Türkiye açısından da çok önemli bir güç çarpanı haline gelmiş durumda (7).

Kısaca, Türkiye açısından SİHA operasyonları çok ciddi bir operasyonel değer sağlarken, YPG açısından da Suriye’deki fiilî güvenli bölgeyi ortadan kaldırıp örgütü hareket tarzını değiştirmeye zorlamıştır. Örgüt içerisindeki emir – komuta zinciri sekteye uğramıştır.

Cezalandırma kapsamında değerlendirildiğinde SİHA operasyonları ile Irak, Suriye ve Türkiye üçgeninde yeni bir imkân kazanılmıştır. Şöyle ki, PKK’nın Türkiye, Suriye veya Irak’ta gerçekleştirdiği terör saldırılarına cevap olarak örgüte karşı cezalandırma operasyonları düzenlenebilmektedir. Özellikle örgütün Türkiye’deki varlığı son derece sınırlandırıldığı ve Irak’ın kuzeyindeki topografya örgüte koruma sağladığı bir ortamda, Suriye’de SİHA’lar vasıtasıyla örgüte ait stratejik ve ekonomik hedefler bombalanabilmektedir. Ankara’da gerçekleşen terör saldırısının ardından Suriye’de YPG’nin kontrolündeki enerji altyapısının

⁽⁵⁾ Can Acun, “MİT, Seçimler ve PKK”, Mayıs 2023, <https://bit.ly/4aKr5js> (Erişim tarihi: 25 Aralık 2023)

⁽⁶⁾ Oytun Orhan, “GÖRÜŞ - Türkiye’nin Suriye’de terör örgütü PKK/YPG’ye karşı operasyonları: Hedefler, sonuçlar ve beklentiler”, Anadolu Ajansı, 10 Ekim 2023, <https://bit.ly/4awFGyK> (Erişim tarihi: 25 Aralık 2023)

⁽⁷⁾ Can Acun, “MİT, Seçimler ve PKK”, Mayıs 2023, <https://bit.ly/4aKr5js> (Erişim tarihi: 25 Aralık 2023).

hedef alınması bunun birincil örneğiydi⁽⁸⁾. Türkiye açısından diğer bir olgu ise, PKK'nın 22 ve 23 Aralık tarihlerinde Irak'ın kuzeyinde gerçekleştirdiği iki terör saldırısında 12 Türk askerinin şehit olmasının ardından yaşanan süreçtir. Irak'ta cereyan eden bir gelişmenin üzerine Türkiye ilk defa Suriye'deki hedefleri bombalamıştır⁽⁹⁾. Bu hareket Türkiye'nin PKK eşittir YPG tezi bağlamında fiilî uygulamanın da bu gerçeğe uygun hale gelmesidir. SİHA'lar sayesinde hem örgütün stratejik hedefleri bombalanmakta hem de örgütün Irak'ta yaptığı bir saldırının cezası, görece kolay hedef olan Suriye hattında verilebilmektedir. Nitekim etki – maliyet açısından Suriye'deki SİHA operasyonları, Irak'ın kuzeyindeki F-16 bombardımanına göre daha büyük bir etki çarpanına sahiptir.

Stratejik Engeller

Türkiye'nin düzenlediği SİHA operasyonları, operasyonel anlamda bir değer sağlarken stratejik anlamda ise var olan engelleri aşmaya yardımcı olamamaktadır. Özellikle Barış Pınarı Harekâtı ile beraber Rusya'nın YPG tarafından kontrol edilen bölgelere konuşlanıp ABD ile koordinasyon içerisinde YPG'ye askerî koruma sağlaması, Türkiye'nin dört senedir örgüte karşı yeni bir kara harekâtı düzenlemediği bir ortamda, SİHA operasyonlarının Suriye'deki saha gerçekliğini değiştirmedeği görülmektedir. Bu bağlamda SİHA operasyonlarının bu zemini hazırlayıcı güce de sahip olmadığı anlaşılmaktadır. Nitekim YPG'nin idarî ve askerî yapılanmasının SİHA operasyonlarından belirgin bir şekilde etkilenmediği ve örgütün rutin faaliyetlerinin devam ettiği görülmektedir. Örgüt tarafından kurulan idarî düzende bir değişiklik olmadığı gibi, YPG'nin Suriye sahasındaki askerî varlığı da görünür bir zafiyet göstermemiştir.

Türkiye'nin düzenlediği SİHA operasyonları önemli bir değer olsa da stratejik anlamdaki engelleri aşmaya yardımcı olmamaktadır. Nitekim Rusya 2019 yılından beri Suriye sahasındaki varlığını genişletmiş ve YPG'yi askerî koruması altına almıştır. ABD ise YPG'yi olası bir yeni kara harekâtına karşı korumak için Türkiye'ye karşı yaptırım tehdidini canlı tutmaktadır. ABD Başkanı Donald Trump tarafından çıkarılan başkanlık kararnamesi, her yıl düzenli olarak uzatılmaktadır⁽¹⁰⁾. Başkanlık kararnamesi gereği Türkiye'nin YPG'ye karşı düzenleyeceği olası bir kara harekâtı durumunda otomatik olarak ekonomik yaptırımların devreye girmesini öngörmektedir.

Diğer yandan Rusya ise sadece sahadaki askerî varlığıyla YPG'yi korumakla yetinmeyip Suriye hava sahasını Türk savaş uçaklarına da açmamaktadır. Her ne kadar zaman zaman Rusya'nın geçici süreliğine yeşil ışık yaktığı görülse de⁽¹¹⁾ Rusya'nın hava sahası bağlamındaki

(8) Oytun Orhan, “GÖRÜŞ - Türkiye'nin Suriye'de terör örgütü PKK/YPG'ye karşı operasyonları: Hedefler, sonuçlar ve beklentiler”, Anadolu Ajansı, 10 Ekim 2023, <https://bit.ly/4awFGyK> (Erişim tarihi: 25 Aralık 2023).

(9) Ömer Özkızılcık, “After the death of six Turkish soldiers yesterday and another six today in northern #Iraq, Turkish airforce bombed 29 sites of the #PKK/YPG in northern #Syria and Iraq. This is the first time, Türkiye bombing the #YPG over developments in Iraq. The political message: PKK=YPG.”, Twitter, 23 Aralık 2023, <https://bit.ly/48wuMas> (Erişim tarihi: 25 Aralık 2023).

(10) North Press Agency, “US president extends emergency over Turkey's offensive in NE Syria”, 13 Ekim 2023, <https://bit.ly/3T11G3I> (Erişim tarihi: 25 Aralık 2023).

(11) Yeni Şafak, “Rusya Suriye hava sahasını yıllar sonra ilk kez Türkiye'ye açtı”, 20 Kasım 2022, <https://bit.ly/3tyS5S4> (Erişim tarihi: 25 Aralık 2023).

genel tutumu sürmektedir. Özellikle Ukrayna savaşı sonrası Rusya'nın bu tutumunun devam etmesi dikkat çekmektedir. Suriye'de konuşlu iki S-400 Hava Savunma Sistemi, İsrail Hava Kuvvetlerine yönelik herhangi bir angajmana girmemelerine karşın⁽¹²⁾, söz konusu Türk Hava Kuvvetleri olduğunda Suriye hava sahasını Türk jetlerine kapatmaktadır⁽¹³⁾.

ABD ise Rusya ile benzer bir yaklaşımla, Türkiye'ye karşı Amerikan kontrolündeki hava sahasını açmamaktadır. Hatta 2021 yılında, ABD bir ilke imza atarak Fırat'ın doğusundaki hava sahasını Rusya'ya açmış ve Rusya'nın Türkiye karşısında askerî anlamda daha etkin bir direnç sağlamasına ve YPG'yi korumasına zemin oluşturmuştur. ABD'nin bu kararı öncesinde Fırat'ın doğusunda bulunan Rus askerlerinin hava koruması bulunmuyordu. Hava sahasının Rusya'ya açılması ile YPG'yi korumakla görevli Rus askerlerinin üstünde Rus uçakları uçabilmeye başladı⁽¹⁴⁾.

Türkiye'nin karşılaştığı bu stratejik engellemeler bağlamında SİHA'lar bir ara formül ve bir ara formül olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim kara harekâtı kararı alınmadığı ve savaş uçakları ile hava harekâtları icra edilemediği bir ortamda SİHA operasyonları, Türkiye'nin güvenlik ihtiyaçları bağlamında önemli bir alternatif oluşturmaktadır. Ekim ayında düzenlenen SİHA operasyonları bu açıdan çok ciddi ve önemli bir örneklik teşkil etmiştir. Amerikan Ordusunun Merkezî Kuvvetleri (CENTCOM) tarafından düşürülen Türk SİHA'sı⁽¹⁵⁾ ve ona rağmen artarak devam eden SİHA operasyonları bunun bir göstergesi olmuştur⁽¹⁶⁾

Stratejik engellerin olduğu ve dünyanın en büyük iki askerî gücünün, YPG'yi korumak için işbirliği yaptığı bir ortamda, Türkiye SİHA'lar ile adeta savunmada bir açık bulmaktadır. Bu açıktan faydalanarak YPG'yi korumak için sağlanan şemsiyeyi delmektedir. Ancak bu deliğin, Suriye sahasında stratejik bir değişim yaratabilecek kadar büyük olmadığı da gözlemlenmektedir.

Aslında bakıldığında, Türkiye'nin benzer bir yaklaşımla stratejik değişim oluşturduğu başka bir örnek bulunmaktadır. Türkiye'nin 2020 yılında İdlib bölgesinde düzenlediği Bahar Kalkanı Harekâtı, SİHA'lar ile icra edilmiş ve Suriye'deki tüm stratejik ve askerî dengeleri değiştirmiştir⁽¹⁷⁾. YPG bağlamında benzer bir stratejik değişimin olmamasının sebebi SİHA'ların kullanımının iki örnekte farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Bahar Kalkanı Harekâtında, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde Millî İstihbarat Teşkilatı desteğiyle geniş bir

⁽¹²⁾ Büşra Aksu, "Rusya İran'ı Dengelemek İçin İsrail Saldırılarına Alan Açıyor", 18 Ocak 2022, 21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü, <https://bit.ly/3tyA4mW> (Erişim tarihi: 25 Aralık 2023).

⁽¹³⁾ GDH, "Rusya Suriye'de yeni bir harekâtı neden ve nasıl engellemeye çalışıyor", 16 Haziran 2022, <https://bit.ly/3NJ2aCO> (Erişim tarihi: 25 Aralık 2023)

⁽¹⁴⁾ Ömer Özkızılcık, "What does CENTCOM gain by helping Russia in Syria?", TRT World, 28 Ekim 2021, <https://bit.ly/3NGzQkw> (Erişim tarihi: 25 Aralık 2023)

⁽¹⁵⁾ Idrees Ali ve Huseyin Hayatsever, "US jet shoots down Turkish drone in Syria, Pentagon says", Reuters, 6 Ekim 2023, <https://bit.ly/3vhRbKm> (Erişim tarihi: 25 Aralık 2023)

⁽¹⁶⁾ Yücel Acar, "Suriye'nin Kuzeyinde Düşürülen SİHA ve Hukuki Değerlendirmeler", SETA, 7 Ekim 2023, <https://bit.ly/47j16g3> (Erişim tarihi: 25 Aralık 2023)

⁽¹⁷⁾ Ömer Özkızılcık, "Can drones save lives?", TRT World, 25 Şubat 2021, <https://bit.ly/48uyWQ2> (Erişim tarihi: 25 Aralık 2023)

kapsamlı SİHA harekâtı icra edilmiştir. Ancak bu raporda ele alınan SİHA operasyonları (Ekim ayı haricinde) kısıtlı ölçekli ve dekapitasyona dayalı SİHA operasyonlarıdır.

Sonuç

Türkiye'nin Suriye'de düzenlediği 182 SİHA operasyonları incelendiğinde ilk öne çıkan olgu, bu hareket tarzının Ağustos 2021'de uygulamaya sokulduğu ve bu bağlamda çok önemli bir yenilik olduğudur. Nitekim Ağustos 2021 öncesinde, Türkiye'nin YPG'ye karşı angajmanları ya zamansal olarak ya da derinlik olarak sınırlıydı. Türkiye, atış destek vasıtaları ile sınırlı derinlikte ve sınırlı güçte fakat düzenli operasyonlar yürütebilmekteydi. Diğer yandan ise Fırat Kalkanı Harekâtı, Zeytin Dalı Harekâtı ve Bahar Kalkanı Harekâtı ile sınırlı süreli ama kapsamlı operasyonlar yürütmekteydi. 2019 yılında Türkiye karşısında oluşan Rus – Amerikan işbirliği sonucunda yeni bir kara harekâtı düzenlenmemiş ve YPG yaklaşık iki yıllık bir süre boyunca düzenli ve derinlikte bir askerî tehditle karşı karşıya kalmamıştır. SİHA operasyonları ile örgütün 'güvenli bölgesi' delinmiştir.

SİHA operasyonlarının yoğunluğuna bakıldığında ise giderek artan bir ortalama aylık sayısı ile karşı karşıya kalınmaktadır. İlk sene aylık 2,42 ortalaması, ikinci sene 7,25'e ulaşmış ve son sene bu ortalama 15,75'e çıkmıştır. Ankara'daki terör saldırısının ardından sadece sayısal anlamda ciddi bir artış yaşanmamış fakat örgüt lider kadrosunun yanında, örgütün kontrolündeki stratejik yerler de hedef alınmıştır. Hedef alınan bölgelere bakıldığında SİHA operasyonlarının aynı anda hem Amerikan hem de Rus etki alanının içinde kalan bölgelerde olduğunu ve aynı anda dünyanın iki en büyük askerî gücü tarafından kontrol edilen hava sahasında icra edildiği göze çarpmaktadır. Operasyonların %52'si Amerikan etki alanında, %46'sı ise Rus etki alanında gerçekleşmiştir.

Hedef alınan örgüt üyelerinin uyruğuna bakıldığında ise açık kaynaklarda yer alan bilgilere göre hedef alınanların %81'i Suriye uyrukludur. Ancak örgüt tarafından Türkiye, Irak ve İran uyrukluların kimlikleri veya uyruğu açıklanmadığından, gerçekte hedeflerin yarısından biraz fazlasının Türk, Irak ve İran uyruklu olduğu tahmin edilebilmektedir.

Türkiye'nin Suriye'deki SİHA operasyonları, taktiksel anlamda çok önemli ve ciddi bir kazanımı temsil etmektedir. YPG'nin Suriye'deki 'güvenli bölgesini' delen SİHA operasyonları, örgütü Suriye sahasındaki hareket tarzını değiştirmeye zorlamıştır ve örgüt içerisindeki emir – komuta zincirini sekteye uğratmıştır. Örgüte yönelik Irak hattında da uygulanan dekapitasyon stratejisi Suriye'ye de uzanmıştır. Dekapitasyon sürecine ilaveten, SİHA operasyonları ile örgüte karşı 'cezalandırma' imkânı elde edilmiştir. YPG'nin kontrolündeki petrol havzaları ve enerji altyapısının hedef alındığı SİHA operasyonları, Irak'ın kuzeyindeki F-16 bombardımanına göre etki – maliyet dengesi açısından daha etkin bir cezalandırma yöntemi olmuştur.

Taktiksel anlamda SİHA operasyonları her ne kadar önemli olsa da stratejik anlamda Türkiye karşısında YPG'yi koruyan Amerikan – Rus işbirliği bozulmamıştır ve Suriye sahasındaki dengelerde belirgin bir değişiklik meydana gelmemiştir. Örneğin; Bahar Kalkanı Harekâtı esnasında icra edilen SİHA operasyonlarına kıyasla YPG'ye karşı düzenlenen SİHA operasyonları, Suriye'de bir stratejik değişime ve dönüşüme yol açmamıştır.